

ШУМЕРСКИЯТ МИТ ЗА ПОТОПА. ТАБЛИЦАТА ОТ НИПУР

Йоанна Дюлгерска*

THE SUMERIAN FLOOD STORY. NIPPUR TABLET**

Yoanna Dyulgerska

Abstract: The Great Flood is a legendary story known from many ancient civilizations. The general idea is that the gods or god decide to destroy sinful humanity, but in the end they spare it by leaving a representative to repopulate the earth. Hardly anyone has not heard of the biblical Noah, God's chosen one who survived the flood, but few know that long before history was recorded in the Bible, there was Ziusudra – the chosen one of the Sumerian gods who decided to destroy humanity as they unleash the waters and flood the earth. This paper presents a historical, geographical and substantive description of the cuneiform tablet revealing the history of the flood. Examples of other Sumerian cultural artifacts related to the myth are presented, as well as analogies with civilizations far and close to the Sumer, which in turn brings information about international relations in antiquity and the significance of a history present in human global civilization over the millennia.

Keywords: Flood myth, Sumer, first cities, gods, Ziusudra.

Всемирният потоп е легендарна история, срещана в редица древни цивилизации. Общият замисъл е, че боговете или бог решават да унищожат греховното човечество, но в крайна сметка го пощадяват като оставят един представител, с мисията да възроди отново живота на земята. Едва ли има някой, който да не е чувал за библейския Ной, божият избраник, оцелял след Потопа, но малцина знаят, че много преди историята да бъде записана в Библията, е съществувал Зиусудра – избраника на шумерските богове, които решили да погубят човечеството като отприщят водите и наводнят земята. В настоящата работа е представено историческо, географско и съдържателно описание на клинописната таблица, разкриваща историята за потопа. Представени са и примери за други артефакти на културата от Шумер, свързани с мита, както и аналогии с далечни и близки на шумерите цивилизации, което от своя страна носи информация за между-културния трансфер на знания в древността и значимостта на една история, присъстваща в човешката глобална цивилизация през хилядолетията.

* Йоанна Бисерова Дюлгерска – магистър в специалност „Античност и Средновековие“, СУ „Св. Климент Охридски“, e-mail: diulgerska@abv.bg

** Тук е моментът да изкажа благодарности към музея Пенсилвания за предоставените снимки на „главния герой“ в настоящата работа – клинописната таблица от Нипур.

Освен научният интерес, друг от мотивите за реализирането на представяното изследване са моралните послания в идеята за Потопа, актуални и днес.

Извори

„Таблицата, публикувана под номер 1 в настоящото издание съдържа шумерския разказ за сътворението, създаването на допотопните градове и потопът. Намерих тази таблица през лятото на 1912 г. в няколко фрагмента сред таблиците, номерирани и каталогизирани от предишния уредник на Вавилонската секция на Музея професор Х. В. Хилпрехт. Според каталога таблицата е била изкопана от пластове на Нипур по време на третата вавилонска експедиция на Университета Пенсилвания.“ (Poebel 1914).

Така Арно Пьобел започва да разкрива информацията за любопитната таблица, разкриваща разказа за Всемирния потоп.¹ Запазена е в силно фрагментирано състояние (виж Образи 1 и 2 в приложението), като две трети от съдържанието на текста липсват, но по-късните преписи дават светлина върху липсващата част. Относно размерите на оцелеялата таблица Пьобел ни дава информация, че дължината ѝ е 17, 8 см, а ширината – 14,3 см, като цялата е била три пъти по-голяма.² Артефактът най-често е датиран в 17 век пр. н.е.³ Сюжетът разкрива пет отделни епизода, изложени в текст от шест колони.

Сюжет

В първия епизод боговете създават човечеството и животните. Във втория епизод се създават градовете и се установява царската власт, възниква и напоителното земеделие. Петте създадени града отпреди Потопа са Ериду, Бад Тибира, Шурупак, Ларак и Зимбир, намиращи се в Месопотамия. В третия епизод боговете се събират на съвет и решават да изпратят потоп, който да унищожи човечеството, но причината за решението им не е запазена в текста. Междувременно цар Зиусудра чува глас през стената, предупреждаващ го за идващото бедствие, което ще заличи хората и построява голям кораб, за да спаси живота на земята. В следващия епизод потопът и бурите властват седем дни и седем нощи. Когато слънчевият бог Уту заблестява, Зиусудра издълбава малка дупка в спасителния кораб и вижда лъчите, разкриващи отдръпващата се вода. В знак на благодарност той принася в жертва един овен и една овца. Позволява на животните от кораба да го напуснат. След

¹ Арно Пьобел е първият изследовател, който превежда на съвременен език шумерския мит за потопа.

² Poebel 1914, 9. Отново на същата страница авторът дава предположението, че е възможно липсващата част от таблицата да се намира в архивите на университетския музей Филадельфия или в музея в Константинопол, понеже остротата на наличната дава признак, че е била счупена при ваденето от почвата.

³ За датировката на паметника в 17 век пр. н.е. виж Hallo 1997, 513, Jacobsen 1981, 1, както и <https://www.penn.museum/collections/object/97591>, към дата 05.11.20 г. За датировка на паметника в 23 век пр. н. е. виж https://www.ancient.eu/Eridu_Genesis/, към дата 05.11.20 г.

това Зиусудра се покланя на боговете Ану и Енлил, които го даряват с вечен живот, очевидно променили решението си и вече доволни от спасението на човечеството. Зиусудра е изпратен да се установи в митичната страна Дилмун (*мястото, където изгрява слънцето*), локализирана на днешния остров Бахрейн в Персийския залив.⁴

Превод

Интересно е да бъде отбелязано, че на шумерски думата за *Потом* е „amuru“, а на акадски – „abūbu“.⁵ Настоящият превод на текста на български език е осъществен от автора въз основа на английското му издание у Самуел Крамър.⁶

(Около 37 реда липсват, от лицевата страна на таблицата.)

„Моето⁷ човечество в унищожението му аз ще...

На Нинту⁸ аз ще върна... мои сътворения⁹,

Аз¹⁰ ще върна хората в техните селища, (40)

На градовете, наистина те ще построят техните места на

(божествена) обредност, ще направя мирна тяхната сянка,

От нашите къщи, наистина те ще поставят техните тухли в чисти места.

Местата на нашите решения наистина те ще основат в чисти места.“

Той ръководи... свещено място¹¹,

⁴ Hallo 1997, 515.

⁵ Fischer 2008, 79.

⁶ Pritchard 1969, 43–44. Крамър информира, че текста му следва стандартния първи превод на Пьобел, но с леки изменения. Препинателните знаци в превода на Крамър служат, за да посочат местата с пропуск и допълнение, номерата в скоби – за обозначаване на ред (виж Pritchard 1969, XX – XXIII). В случаите, когато един ред от клинописната таблица е представен в два реда на текущия текст, то втория ред започва с разстояние. Бележките под линия в настоящия превод на български следват тези на Крамър, освен в случаите, когато е уточнено друго.

⁷ Поради липсващото начало на текста не става ясно кое е божеството, което в наличната първа част от таблицата говори директно, но израза „nam -lù -qal-mu“ (в превод „моето човечество“) сочи, че вероятно става дума за божество, което има специална връзка с човешкия вид, вероятно богинята Нинту, която е част от създателите на човека. За повече инф. виж Røeibel 1914, 21.

⁸ Нинту е шумерската богиня-майка, позната още като Нинхурсаг и Нинмах.

⁹ В превода на Крамър пред *my creatures* (*мои сътворения*) е поставен знакът „0“, което вероятно е техническа грешка и думата би трябвало да е предлогът „of“. В превода на Пьобел клинописния ред е преведен по следния начин: „My, Nintu’s, creatures.....“, т.е. без предлога. (виж Røeibel 1914, 17).

¹⁰ Според Крамър е възможно правилния превод да е „ние“, вместо „аз“.

¹¹ Тук отново Крамър вероятно е допуснал техническа грешка, изписвайки отново знакът „0“, вместо „of“. В превода на Пьобел предлогът присъства (виж Røeibel 1914, 17).

Усъвършенства ритуалите (и) възвишените (божествени) обредности,
На земята той... постави...там.

След като Ану, Енлил, Енки и Нинхурсаг

Оформиха черноглавите (хора)¹²,

Растителността израсна буйно от земята,

Животните, четирикраки (същества) от равнината, бяха

доведени изкусно в съществуването. (50)

(Около 37 реда липсват, от лицевата страна на таблицата.)

След като..., царската власт беше спусната от небето,

След като възвишеното... (и) царския трон беше спуснат от небето,

Той (усъвършенства ритуалите и възвишените божествени обредности)... (90)

Основа (петте) гр(ада) в ч(исти места),

Наре(че) имената им, разпредели ги като (кул)тови центрове.

Първият от тези градове, Ериду, той даде на Нудимуд¹³, водачът,

Вторият, Бад Тибира, той даде на...¹⁴,

Третият, Ларак, той даде на Ендурбилхурсаг¹⁵,

Четвъртият, Сипар, той даде на героя Уту¹⁶,

Петият, Шурупак, той даде на Суд.¹⁷

Когато той нарече имената на тези градове, разпредели ги като култови центрове,

Той донесе...,

Установи *почистването* на малките реки като...¹⁸ (100)

(Около 37 реда липсват, от лицевата страна на таблицата.)

Потопът...¹⁹

...

Так(а бе)ше третирано...

Тогавя Нин(ту плачеше) като...,

Чистата Инанна (започна) оплаквателна песен за нейните²⁰ хора,

¹² Фразата „черноглавите хора“ по принцип се отнася до шумерите (и местните жители на Двуречието), но в случая изглежда, че чрез нея се обобщава цялото човечество.

¹³ Нудимуд е друго име на водния бог Енки. Освен с Апсу (подземния океан), той е свързан с мъдрост, магия и заклинания, както и с изкуството и занаятите на цивилизацията. Повече за божеството виж в Black, Green 1992, 75.

¹⁴ Би трябвало да е било написано името на главното божество на Бад Тибира – Латарак, но липсва детерминатив за божество.

¹⁵ За това божество не е налична друга информация.

¹⁶ Уту е бога на слънцето. Освен на Ларак, той е главно божество и на град Ларса.

¹⁷ Богинята Суд е съпругата на бог Енлил, която впоследствие получава името Нинлил. За повече инф. виж Black, Green 1992, 140.

¹⁸ Неразбираем смисъл, въпреки че знаците са четливи. Възможно е да става дума за дъжд и водоснабдяване.

¹⁹ Следва несигурен заради уврежданията в таблицата ред, неподлежащ на превеждане.

²⁰ Под „нейните“ се има предвид хората на земята.

Енки се посъветва със себе си,
 Ану, Енлил, Енки (и) Нинхурсаг...,
 Боговете на небето и земята (изрекоха) името на Ану (и) Енлил.
 Тогава Зиусудра, царят, *paltlu* (на)...²¹
 Построй гигантски...;
 Смирено послушен, благоговейно (той)...
 Присъстващ ежедневно, постоянно (той)...
 Привеждайки всякакви видове сънища (той)...
 Изричайки името на небето (и) земята, (той)... (150)
 ... боговете стена...
 Зиусудра, застанал отстрани, слу(шаше).
 „Застани до стената от лявата ми страна...“²²
 През стената ще кажа дума на теб (взemi моята дума),
 (Дай) ухо на моето напътствие:
 От нашите...потоп (ще почисти) култовите центрове,
 Да унищожи семето на човечеството...,
 Е решението, думата на съвета (на боговете).
 От словото, заповядано от Ану (и) Енлил,
 Неговото царстване, неговото управление (ще му бъде сложен край) (160)
(Около 40 реда липсват, от задната страна на таблицата.)
 Всички вятърни бури, изключително мощни, атакуваха като една, (201)
 По същото време, потопа почиства култовите центрове.
 След като, за седем дни (и) седем нощи,
 Потопа почисти земята,
 (И) огромната лодка беше подхвърляна от вятърните бури в големите води,
 Уту излезе, който излъчва светлина на небето (и) Земята.
 Зиусудра отвори прозорец на огромната лодка,
 Героят Уту доведе лъчите си в огромната лодка.
 Зиусудра, царят,
 се поклони пред Уту, (210)
 Царят уби вол, заколи овца.
(Около 39 реда липсват, от задната страна на таблицата.)
 Ще произнесете „дихание на небето“, „дихание на земята“,
 наистина ще се простира от вашите...“²³ (251)
 Ану (и) Енлил изрекоха „дихание на небето“, „дихание на земята“,
 от тяхната..., се разпростря.
 Растителност, излизаща от земята, се надигна.
 Зиусудра, царят,
 се поклони пред Ану (и) Енлил.

²¹ „Paltlu“ = гордо название.

²² Името на говорещото божество не е споменато, но без съмнение това бил Енки.

²³ Редовете 251–253 са запазени, но трудни за интерпретиране.

Ану (и) Енлил ценяха Зиусудра²⁴,
Живот като (този на) божество те му дадоха,
Дихание вечно като (това на) божество те низпослаха за него.
Тогава, Зиусудра, царят,
Пазителят на името²⁵ на растителността (и) семето на човечеството, (260)
В земята²⁶ на пресичане на земята на Дилмун, мястото където
Слънцето изгрява, те²⁷ заставиха го да обитава.
(Около 39 реда липсват, от задната страна на таблицата.)
Археологически доказателства за потоп в Двуречието.

Мнозина от изследователите днес смятат, че преданията за Потопа отразяват реални събития от миналото, били те и в по-ограничени мащаби от този, представен в митовете. Археологическите проучвания в Месопотамия подкрепят твърденията, че преди хилядолетия определени градове в района са били наводнявани. Дори и днес територията на Южен Ирак е често подложена на изпитания от водната стихия на дъждовете в съчетание с двете големи реки Тигър и Ефрат, както и с Персийския залив. Ето какво казва Макс Малован, британски археолог, който е участвал в експедицията на Леонард Уули през 1925 – 1930 г. в град Ур (Kramer 1967, 16):

„Нямаше сезон, нито пролет, нито есен, през който в пустинята поне за няколко дни, да не се образуваше езеро, и много често Ериду (на 12 мили югоизточно) беше откъснат от нас. Помня един ден през месец ноември, през 1925 г. или 1926 г., когато при проливен порой ние трябваше да използваме нашите двеста работника да завършат дига, отвъд двора на нашата експедиционна къща, за да не бъде отнесена; в рамките на няколко минути след този пороен дъжд, ние стояхме на дълбочина до кръста във вода извън външната врата.“²⁸

Относно датирането на Потопа от клинописната таблица от Нипур, и въобще от писмената традиция на Двуречието за този разказ, Крамър споделя, че е достатъчно да установим годините на управление на Зиусудра, но все още не е открит артефакт, който да дава тази информация и да потвърждава исторически съществуването на този владетел. От друга страна още в средата на третото хил. пр. н.е. в шумерската литература се среща името на Зиусудра. Става въпрос за текста „Напътствията на Шурупак“, където цар Шурупак предава мъдри съвети на потомъка си Зиусудра²⁹. От този текст Крамър заключава, че Зиусудра

²⁴ Този ред не е написан под предишния, а се намира отляво, наподобяващ ко-лофон или като погрешно пропуснат и по-късно вмъкнат от писаря.

²⁵ „Името“ се интерпретира като „съществуването“.

²⁶ Шумерската дума „земя“, повторена два пъти в реда може да бъде преведена също като планина и като планинска земя.

²⁷ Вероятно Ану и Енлил.

²⁸ Kramer 1967, 16. Отново на същата страница Крамър дава информация относно исторически справки за големи наводнения в района през 7, 8, 10, 18 и 20 век.

²⁹ За повече инф. виж Pritchard 1969, 594–595 и Hallo 1992, 569–570.

вероятно е живял ок. първата половина на третото хилядолетие и следователно трябва да се търсят следи от потоп именно от това време.

Първият учен, който идентифицира пласт с деструкции от голямо наводнение е Леонард Уули. След като приключил разкопките в царските гробища в Ур през 1929 г., Уули открил в малка шахта под пластове счупена керамика чисти пластове почва, а под тях отново започнали да се разкриват пластове с предмети от културата Обейд (VI – V хил. пр. Хр.). И за да не станело грешка, той направил още четиринадесет изкопа, всички от които съдържали така последователно разположените пластове история. Уули заключил, че е открил доказателства за Потопа. „*За съжаление...*“ – казва Крамър – „...*въпросът не е толкова прост и ясен, както Уули заключава, неговите пластове от потопа в Ур датират от ок. 3500 г. пр. н.е. и това е твърде рано за Потопа на Зиусудра.*“ (Kramer 1969, 18).

Сред изследователите, провели разкопки в Двуречието и открили пластове, натрупани някога от водна стихия са Стефан Лангдън и Л. Вателен, изследвали град Киш. Там те открили „наводнен“ пласт от периода Джемдет Насър (3200 – 3000 г. пр. н.е.)³⁰.

През 1931 г. Ерик Шмит открива такъв пласт веднага след периода Джемдет Насър в Шурупак, както отбелязва Крамър – „*града на Зиусудра*“ (Kramer 1967, 18). След обобщеното, може да се отбележи, че са налице достатъчно доказателства за наличието на големи наводнения в земите на древното Двуречие.

Аналогии

Съществуват и други текстове от Двуречието, разкриващи мита за Потопа. Пример за такъв е „Епосът за Гилгамеш“, открит в библиотеката на ново-асирийския цар Ашурбанипал. В епосът героят Гилгамеш търси безсмъртие и се среща с единствения човек, който го е получил – оцелелият след Потопа. Разказът е поместен на единадесетата таблица на произведението. Написан е на акадски клинопис и е датиран в 7 век пр. н.е. Несъмнено той отразява по-старата шумерска традиция, но с нови имена. Зиусудра е Ута-Напици, а бог Енки е заменен с акадския си прототип Еа³¹.

Атрахазис е другият аналог на Зиусудра, преживял Потопа в месопотамската история. За него ни разказват три таблици на акадски клинопис от 17 век пр. н.е. и други по-късни текстове³².

Още един паметник от Двуречието, който споменава Потопа е прочутият „Шумерски царски списък“³³, където се казва:

³⁰ Kramer 1967, 18.

³¹ За повече инф. и снимки на акадската таблица последвай линка: https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_K-3375, към дата 04.10.20 г.

³² За повече инф. виж Pritchard 1969, 512–514; Hallo 1997, 450–452; и последвай линка: <https://www.ancient.eu/article/227/the-atrahasis-epic-the-great-flood--the-meaning-of/>, към дата 06.11.2020 г.

³³ Четиристранната призма от музея Ашмолеън, съхранявана под номер AN1923. 444 и датирана в Старовавилонския период е артефакт, съдържащ една от най-пълни-

„Пет града бяха те. Осем царе царуваха 241 200 години. Потопът помете всичко.“³⁴

Интересно е да се отбележи, че значимостта на мита за Потопа е използвана като метафора с политическа цел от ново-асирийския цар Асархадон (680–689 г. пр. н.е.) в негов царски надпис за разрушаването на Вавилон, където унищожителното бедствие е сравнено с обърнатия в „гневна вълна“ канал Арахту, важен приток на река Ефрат, разполовяващ град Вавилон (вж. Мукарзел 2019, 188–189):

„Каналът Арахту, канал на изобилието, се обърна в гневна вълна, в яростен прилив, в голямо наводнение, подобно на Потопа. Водите си той проля разрушително през града и обиталищата му и в руини ги превърна. Боговете, обитаващи там, като птици отлетяха нагоре в небесата.“³⁵

Истории за Потоп съществуват в редица древни цивилизации, близки и далечни на хората от Двуречието и в географски, и във времеви диапазон. Най-известната сред тях е тази за библейския Ной. И в двата разказа божествена сила решава да унищожи човечеството чрез водната стихия, но докато в Библията Бог от самото начало избира Ной да оцелее и надели отново земята, в шумерския мит решението е взето тайно от бог Енки, въпреки категоричността на божествения събор за тотално заличаване на човешкия вид. В клинописната таблица става ясно, че вятърни бури вилнеят в продължение на седем дни и нощи, потапяйки света във водната шир с изключение на построения огромен кораб по заръка от божеството към неговия избраник Зиусудра. Сюжетът се повтаря и при Ной, но с тази разлика, че дъждовете, образуващи потопа траят четиридесет дни. Съществена разлика е налице в края на двете истории, където Зиусудра получава безсмъртие като дар от боговете, а Ной остава простосмъртен, но Бог поставя дъга на небето като знак на завет с него и цялото бъдещо човечество, и всички живи твари на земята, с който казва, че „водата няма никога вече да стане на потоп“ (Библия, Стар Завет, Гл. 9, 15)³⁶. Подробно сравнение между месопотамските версии и библейската дава Александър Хайдел³⁷.

Аналогична е и историята на Ману, единственият оцелял представител на човечеството след потопа в индийската митология. Сред най-ранните извори историята предава, че докато Ману си взимал сутрешната баня в ръцете му се настанила рибата Матся (аватар на бог Вишну) и помолила Ману да я спаси. Той

те версии на списъка. За повече инф. и снимки на артефакта последвай линка: <https://www.ashmolean.org/sumerian-king-list>, към дата 06.11.2020 г.

³⁴ Сагс 1998, 33–35.

³⁵ Мукарзел 2019, 188. Цитатът е превод на гл. ас. Кабалан Мукарзел от царския надпис на Асархадон. За анализ на сравнението с потопа виж на същата страница. Тук е моментът да благодаря на д-р Мукарзел за помощта, която винаги ми оказва в подготовката на научните ми публикации.

³⁶ Интересен е аналогът, посочен от редица изследователи, между библейския завет със символа дъга и този на богиня Ишар, участваща в историята на потопа в Епоса за Гилгамеш. Става въпрос за това, че богинята вдигайки ръцете си, държейки синьото си колие се зарича, че както никога няма да забрави тези бижута, така и никога да няма да забрави „тези дни“. За повече информация виж Heidel 1949, 259.

³⁷ Heidel 1949, 224–269.

я поставил в съд, след това в езерце, а когато пораснала достатъчно я пуснал в морето. Тогава рибата предупредила Ману, че ще дойде потоп и му казала да построи кораб, с който да се спаси. Когато потопът дошъл рибата се появила отново и издърпала кораба на Ману до Северните планини. Когато водата се отдръпнала на Ману било казано да напусне кораба и да постави начало на човечеството³⁸.

В скандинавската митология Бергелмир и семейството му са единствените великани, които оцеляват след като земята е наводнена от кръвта на убития от синовете на Бор – Юмир³⁹.

В древногръцката това е Девкалион, син на титана Прометей. По съвета на баща си той построява кораб и с жена си Пира се спасяват от дъжда, който Зевс изсипва, за да накаже нечестивите хора⁴⁰.

В китайската митология има множество предания за мащабни наводнения. В изучаването си на над 400 от тях, китайският митолог Чен Джианхиан ги разделя в четири групи. Първата група включва историите за близнаци, които получават божествено знамение, че ще настъпи потоп, в последствие на което се спасяват от бедствието и отново населяват земята⁴¹.

В египетската книга на мъртвите се споменава как бог Атум заявил, че след милиони години ще унищожи всичко, което е създал и земята ще се върне в Бездната, в Потопа както е било преди (сътворението)⁴².

История за потоп съществува и в индианската култура от Северна Америка. Племето хопи е вярвало, че е имало три свята преди нашия и създателят е завършвал всеки един от тях с унищожение на човечеството поради нарастващото зло у него, като малцината оцелели живеели в новия свят. Третият свят бил заличен от потоп. Някои от преданите хора се спасили чрез кухи тръстици, които плавали докато нивото на водата спаднало и се приземили на планина. Тогава жена-паяк ги свалила от планината към четвъртия свят, в който живеем и ние.⁴³

Заклучение

Шумерският мит за Потопа се нарежда сред най-старите литературни произведения на човечеството, отразяващо убеждението, че света е бил разделен епохално от природния катаклизъм, причинен чрез божествена намеса. К. Мукарзел нарича епохата преди и след Потопа с акадските обозначения „*ša abūbi*“ и „*warki abūbi*“, сочейки, че тези термини са използвани в месопотамските литературни текстове с функцията на хронологически маркер. Чрез тях времето било делено на „допотопно“ и „следпотопно“ (вж. Мукарзел 2019, 188). Значимостта на историята преодолява забравата на хилядолетията, доказателство за което са многобройните варианти на клинописни таблици от Двуречието, датиращи от II и I хил. пр. н.е. и

³⁸ Klostermaier 2007, 97.

³⁹ Lindow 2001, 74–75.

⁴⁰ Кун 2011, 72–74.

⁴¹ За повече инф. виж Yang, An, Turner 2005, 21–24.

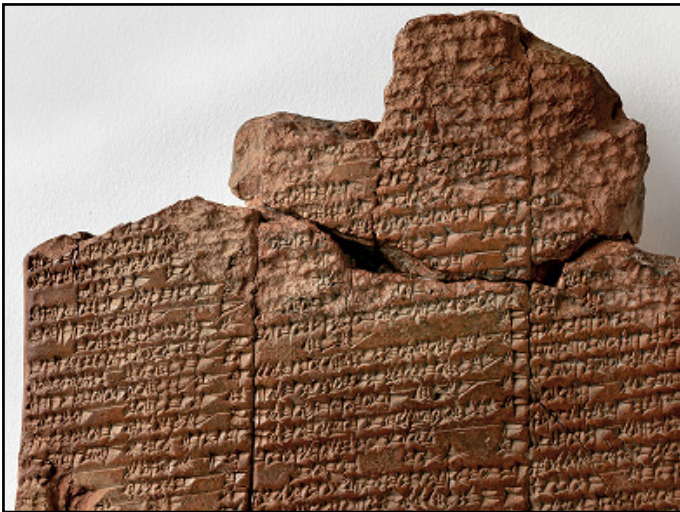
⁴² Pinch 2002, 89.

⁴³ Bastian, Mitchell 2004, 39.

впоследствие наследената традиция в Стария завет. Археологическите проучвания в Двуречието потвърждават наличието на наводнени пластовете в редица градове в периода ок. IV и III хил. пр. н.е., за който се предполага, че е приблизителното съвремие на единствения оцелял след потопа човек – Зиусудра.

Твърде смело е да се каже, че многобройните аналогии на мита в световен мащаб олицетворяват един единствен първоизточник, но е факт, че в редица древни цивилизации такива са налице, както и че таблицата от Нипур е сред най-ранните носители на историята за всемирен потоп. Именно и това е част от приноса на сведенията в таблицата, другата част е моралното послание за „божието наказание“ чрез мащабна катастрофа – винаги актуално и първо отбелязано в разгледания тук шумерски текст.

ПРИЛОЖЕНИЕ



Обр. 1. Courtesy of the Pennsylvania Museum, object no. B10673, лицева страна



Обр. 2. Courtesy of the Pennsylvania Museum, object no. B10673, задна страна

БИБЛИОГРАФИЯ

Кун 2011: Н. Кун. Старогръцки легенди и митове. Плеяда. // Kun 2011: N. Kun. Starogratski legendi i mitove. Pleyada.

Мукарзел 2019: К. Мукарзел. „Удобната забрава: разрушаването на Вавилон през 689 г. пр. Хр. в царските надписи на Синахериб и Асархадон“. Thracia XXIV. Българска Академия на Науките. // Mukarzel 2019: K. Mukarzel. „Udobnata zabrava: razrushavaneto na Vavilon prez 689 g. pr. Hr. v tsarskite nadpisi na Sinaherib i Asarhadon“. Thracia XXIV. Balgarska Akademia na Naukite.

Сарс 1998: Х. Сарс. Величието на Вавилон, превод от англ. Е. Масларова. Рива София. // Sags 1998: H. Sags. Velichieto na Vavilon, prevod ot angl. E. Maslarova. Riva Sofia.

Bastian, Mitchell 2004: D. Bastian, J. Mitchell. Handbook of Native American Mythology. ABC Clío.

Black, Cunningham, Robson, Zolyomi 2004: J. Black, G. Cunningham, E. Robson, G. Zalyomi. The Literature of Ancient Sumer. Oxford University Press.

Black, Green 1992: J. Black, A. Green. Gods, Demons and Symbols of Ancient Mesopotamia. British Museum Press.

Fischer 2008: R. J. Fischer. Historical Genesis from Adam to Abraham. University Press of America.

Jacobsen 1981: T. Jacobsen. *The Eridu Genesis*. The Society of Biblical Literature.

Klostermaier 2007: K. Klostermaier. A Survey of Hinduism. Third edition. State University of New York Press.

Kramer 1967: S. Kramer. “*Reflections on the Mesopotamian Flood*” Expedition Magazine 9.4

Hallo 1997: W. Hallo. The Context of Scripture. Brill Leiden. New York. Köln.

Heidel 1949: A. Heidel. The Gilgamesh Epic and Old Testament Parallels. The University of Chicago Press.

Lindow 2001: J. Lindow. Handbook of Norse Mythology. ABC Clío.

Pinch 2002: G. Pinch. Handbook of Egyptian Mythology. ABC Clío.

Poebel 1914: Arno Poebel. The University Museum Publications of the Babylonian Section Vol. IV. University Museum of Pennsylvania.

Pritchard 1969: James B. Pritchard. Ancient Near Eastern Texts. Third edition. Princeton University Press.

Yang, An, Turner 2005: L. Yang, D. An, J. Turner. Handbook of Chinese Mythology. ABC Clío.